

การออกแบบการเรียนการสอนสำหรับผู้เรียนยุคใหม่โดยใช้แนวทางการผลิตผลงาน ร่วมกับนักวิชาชีพทางนิเทศศาสตร์เพื่อเผยแพร่สู่สาธารณะ*

INSTRUCTIONAL DESIGN FOR MODERN LEARNERS USING A PRODUCTION-BASED APPROACH IN COLLABORATION WITH COMMUNICATION ARTS PROFESSIONALS FOR PUBLIC DISSEMINATION

วนภรณ์ สุวรรณโณ

Wanaporn Suwannono

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา สงขลา ประเทศไทย

Faculty of Management sciences, Songkhla Rajabhat University, Songkhla, Thailand

Corresponding author E-mail: wanaporn.ja@skru.ac.th

บทคัดย่อ

การจัดการเรียนการสอนสำหรับผู้เรียนยุคใหม่เป็นการออกแบบการเรียนรู้ที่สร้างสรรค์ มองปัญหาเป็นโอกาสเพื่อพัฒนาทักษะที่จำเป็นสำหรับการประกอบอาชีพในอนาคต โดยมีอาจารย์ผู้สอนเป็นที่ปรึกษา บทความวิชาการเรื่องนี้ ผู้เขียนได้นำเสนอการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับผู้เรียนยุคใหม่โดยใช้แนวทางการผลิตผลงานร่วมกับนักวิชาชีพทางนิเทศศาสตร์เพื่อเผยแพร่สู่สาธารณะ ของหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา จากรายวิชาการผลิตรายการสื่อสารเสียงดิจิทัลในลักษณะการปฏิบัติงานจริงผ่านความร่วมมือ 3 หน่วยงาน ได้แก่ สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย ไทยพีบีเอสพอดคาสต์ และสถานีวิทยุเพื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ซึ่งใช้แนวคิดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน จากการนำโจทย์การประกวดแข่งขันหรือโจทย์การผลิตผลงานเพื่อเผยแพร่สู่สาธารณะมาใช้เป็นฐานในการเรียนรู้ และมีการประเมินผลอย่างเป็นระบบ 3 ขั้นตอน คือ การประเมินตนเอง ประเมินโดยอาจารย์ผู้สอน และประเมินโดยคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ การใช้แนวคิดดังกล่าวช่วยสร้างผลลัพธ์ที่เป็นประโยชน์ใน 3 มิติ ได้แก่ 1) ผลลัพธ์ด้านผู้เรียน: พัฒนาทักษะวิชาชีพ เตรียมความพร้อมสู่การประกอบอาชีพ 2) ผลลัพธ์ด้านผู้สอน: ยกระดับการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพ และ 3) ผลลัพธ์ด้านเครือข่าย: สร้างความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษากับองค์กรวิชาชีพ เชื่อมโยงการจัดการศึกษากับความต้องการของตลาดแรงงาน ในปัจจุบัน แนวทางการออกแบบการเรียนการสอนดังกล่าวไม่เพียงเตรียมความพร้อมให้นักศึกษาสามารถปรับตัวและทำงานในบริบทจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่ยังช่วยสร้างความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษากับองค์กรวิชาชีพ ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในระยะยาว

คำสำคัญ: การออกแบบการเรียนการสอน, ผู้เรียนยุคใหม่, การผลิตผลงาน, นักวิชาชีพนิเทศศาสตร์

Abstract

Teaching management for modern learners involves creative learning design that transforms challenges into opportunities for developing essential future career skills, with instructors serving as advisors. This academic article presents an instructional design for modern learners using a collaborative production approach with communication professionals for public dissemination, implemented in the Bachelor of Communication Arts program, Faculty of Management Sciences, Songkhla Rajabhat University. The approach was applied in a Digital Audio Media Production course through real-world practice via cooperation among three organizations: Thai Radio and Television Journalists Association, Thai PBS Podcast, and Songkhla Rajabhat University Educational Radio Station. The methodology employs problem-based active learning, utilizing competition assignments or public dissemination projects as learning foundations, with systematic evaluation conducted in three stages: self-assessment, instructor evaluation, and expert committee assessment. This approach generates beneficial outcomes in three dimensions: 1) Student outcomes: Developing professional skills and preparing students for career readiness. 2) Instructor outcomes: Enhancing learning management effectiveness aligned with professional standards and 3) Network outcomes: Establishing cooperation between educational institutions and professional organizations, connecting education with current labor market demands. This instructional design approach not only prepares students to adapt and work effectively in real-world contexts but also fosters collaboration between educational institutions and professional sectors, which serves as a crucial foundation for long-term educational quality development.

Keywords: Instructional Design, Modern Learners, Content Production, Communication Arts Professionals

บทนำ

ในยุคดิจิทัลที่เทคโนโลยีและการสื่อสารมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว สถาบันการศึกษาจำเป็นต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับพฤติกรรมและความต้องการของผู้เรียนยุคใหม่ โดยเฉพาะในสาขาวิทยาศาสตร์ซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับการผลิตและเผยแพร่เนื้อหาสู่สาธารณะ การเรียนการสอนแบบดั้งเดิมที่เน้นการบรรยายในห้องเรียนไม่เพียงพอต่อการพัฒนาทักษะที่จำเป็นสำหรับการทำงานในวิชาชีพจริง ซึ่งผู้เรียนยุคใหม่จำเป็นต้องมีทักษะดังนี้ ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น ทักษะการสื่อสาร ทักษะการคิดสร้างสรรค์ รวมถึงทักษะทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งการบูรณาการการเรียนการสอนระหว่างภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติจึงเป็นเรื่องสำคัญในการเตรียมความพร้อมและพัฒนาสมรรถนะให้กับผู้เรียนในการก้าวสู่วิชาชีพอย่างมีประสิทธิภาพในลักษณะการสร้างความรู้

ร่วมมือกับผู้เชี่ยวชาญทางวิชาชีพนิเทศศาสตร์ ซึ่งเป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนาการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ (จิตินันท์ ดาวศรี, 2564)

รายวิชาการผลิตรายการสื่อเสียงดิจิทัลเป็นรายวิชาที่เปิดสอนสำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 3 หลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2564) มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้นักศึกษาเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิด องค์ประกอบ กระบวนการผลิตสื่อเสียง รวมถึงมีทักษะในการฝึกปฏิบัติผลิตสื่อเสียงในรูปแบบต่าง ๆ เช่น พอดแคสต์ นิทาน สารคดี สารคดีเชิงข่าว และรายการวิทยุกระจายเสียง เป็นต้น โดยอาจารย์ผู้สอนมีแนวคิดว่าผลงานของนักศึกษาไม่ควรเป็นเพียงงานที่ส่งให้อาจารย์ประเมินเท่านั้น แต่ควรสามารถใช้ประโยชน์ได้จริงทั้งในรูปแบบการเผยแพร่สู่สาธารณะหรือการประกวดแข่งขัน หลักสูตรฯ ได้สร้างความร่วมมือกับเครือข่ายนักวิชาชีพนิเทศศาสตร์ เพื่อบูรณาการการเรียนการสอนเข้ากับการปฏิบัติงานจริง โดยดำเนินการผ่านความร่วมมือกับ 3 หน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้องกับการผลิตสื่อเสียงหรือผลิตรายการวิทยุกระจายเสียง ดังนี้ 1) สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย เป็นองค์กรวิชาชีพด้านวิทยุและโทรทัศน์ที่ได้รับการสนับสนุนจากกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ ให้ดำเนินโครงการขับเคลื่อนพัฒนาวิชาชีพและส่งเสริมจริยธรรมสื่อ โดยจัดโครงการประกวดผลงานสารคดีเชิงข่าวทางวิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์ สำหรับนักศึกษาที่เรียนด้านนิเทศศาสตร์และสื่อสารมวลชน ภายใต้ชื่อรางวัล “สายฟ้าน้อย” เพื่อสนับสนุนให้นักศึกษาได้แสดงความสามารถด้านการผลิตรายการ และเปิดโอกาสให้ได้นำเสนอความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นช่องทางในการเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่วิชาชีพหลังจบการศึกษา (สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย, 2568) 2) ไทยพีบีเอสพอดแคสต์ (Thai PBS Podcast) ดำเนินงานโดยฝ่ายสื่อเสียง สำนักสื่อดิจิทัล องค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย ผลิตรายการประเภทสื่อเสียงในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้บริการสารประโยชน์และสาระบันเทิงที่ตอบสนองความต้องการของผู้ฟังทุกกลุ่มในสังคม โดยมีเนื้อหารายการที่จัดสรรเป็นกลุ่มต่าง ๆ จำนวน 8 กลุ่ม คือ นิทาน เด็กและครอบครัว ข่าวและสถานการณ์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี หนังสือเสียงและการศึกษา วาไรตี้และไลฟ์สไตล์ เพลงและดนตรี วิถีชีวิตและวัฒนธรรม (ThaiPBS Podcast, 2564) 3) สถานีวิทยุเพื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา เป็นหน่วยงานที่มีบทบาทหน้าที่ในการประชาสัมพันธ์ข่าวสาร กิจกรรมของมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลาเป็นสำคัญ และมีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 อีกทั้งจัดบรรยากาศการเรียนการสอนในการฝึกปฏิบัติจริงให้กับนักศึกษาภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลาเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ใช้เป็นสื่อในการเผยแพร่ผลงานและกิจกรรมของมหาวิทยาลัยรวมทั้งเป็นสื่อกลางระหว่างมหาวิทยาลัยกับชุมชน พร้อมทั้งให้บริการความรู้แก่ชุมชน และสามารถให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการได้ (สถานีวิทยุเพื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา, 2567)

จากแนวทางการออกแบบการจัดการเรียนการสอนดังที่กล่าวไปข้างต้น โดยนับจากปีการศึกษา 2566 - 2567 ปรากฏว่ามีผลงานนักศึกษาได้รับการเผยแพร่สู่สาธารณะใน 2 รูปแบบ ดังนี้ 1) การส่งผลงานเข้าประกวดในเวทีทางวิชาชีพนิเทศศาสตร์ ผลงานนักศึกษาได้รับการคัดเลือกเข้าร่วมประกวดในโครงการประกวดผลงานสารคดีเชิงข่าวทางวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ รางวัล “สายฟ้าน้อย” ซึ่งจัดโดยสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย โดยในปีการศึกษา 2566 ผลงานของนักศึกษาจากหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ได้รับรางวัลชมเชย จำนวน 1 รางวัล ในประเภทการผลิตสารคดีเชิงข่าว

วิทยุกระจายเสียง อย่างไรก็ตาม ในปีการศึกษา 2567 เนื่องด้วยสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทยประกาศงดการจัดการประกวดดังกล่าว จึงไม่มีการส่งผลงานนักศึกษาเข้าร่วมในเวทีนี้ (สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย, 2566) 2) การส่งผลงานเพื่อเผยแพร่สู่พื้นที่สาธารณะผ่านสื่อดิจิทัลและแพลตฟอร์มวิทยุกระจายเสียง ประกอบด้วย 2 หน่วยงาน ได้แก่ 1) การผลิตผลงานสื่อเสียงเพื่อเผยแพร่ผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัล นักศึกษาได้สร้างสรรค์ผลงานสื่อเสียงในรูปแบบที่หลากหลาย อาทิ นิทาน รายการวิทยุสั้น และสารคดี เพื่อเผยแพร่ทางเว็บไซต์ไทยพีบีเอสพอดคาสต์ ซึ่งเป็นแพลตฟอร์มสื่อสาธารณะระดับชาติ โดยในปีการศึกษา 2566 มีผลงานที่ได้รับการคัดเลือกให้เผยแพร่บนแพลตฟอร์มดังกล่าว จำนวน 11 ผลงาน และในปีการศึกษา 2567 มีผลงานที่ได้รับการเผยแพร่ จำนวน 5 ผลงาน (ThaiPBS Podcast, 2566) และ 2) การบูรณาการการเรียนรู้กับการปฏิบัติงานจริงในสถานีวิทยุกระจายเสียง นักศึกษาได้มีโอกาสร่วมจัดรายการวิทยุกระจายเสียงกับผู้ประกอบวิชาชีพที่สถานีวิทยุเพื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ซึ่งถือเป็นการบูรณาการการเรียนการสอนเข้ากับประสบการณ์วิชาชีพในสถานการณ์จริง โดยในปีการศึกษา 2566 มีนักศึกษาเข้าร่วมจัดรายการวิทยุกระจายเสียงจำนวน 63 คน และในปีการศึกษา 2567 มีจำนวนเพิ่มขึ้นเป็น 87 คน ซึ่งเป็นจำนวนรวมของนักศึกษาทั้งหมดที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาการผลิตรายการสื่อเสียงดิจิทัลตลอดทั้ง 2 ปีการศึกษา (สถานีวิทยุเพื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา, 2567)

แนวทางการออกแบบการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติงานจริงร่วมกับนักวิชาชีพนิเทศศาสตร์ ส่งผลให้ผลงานของนักศึกษาไม่ได้จำกัดอยู่เพียงกรอบของการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาเท่านั้น แต่ยังสามารถขยายขอบเขตไปสู่เวทีการประกวดแข่งขันและการเผยแพร่ในวงกว้างได้อย่างเป็นรูปธรรม พร้อมทั้งนักศึกษาได้รับมุมมองการผลิตผลงานตามมาตรฐานวิชาชีพ นำมาซึ่งความภาคภูมิใจเมื่อผลงานได้รับการยอมรับผ่านรางวัลหรือการเผยแพร่สู่สาธารณะ ด้วยเหตุนี้ การบูรณาการการเรียนการสอนร่วมกับการปฏิบัติงานจริงจึงตอบโจทย์การเรียนรู้ของผู้เรียนยุคใหม่ที่ให้ความสำคัญกับการเรียนรู้เชิงประสบการณ์มากกว่าการเรียนรู้เชิงทฤษฎีในห้องเรียนแบบดั้งเดิม นับเป็นแนวทางสำคัญในการเสริมสร้างศักยภาพผู้เรียนให้พร้อมรับความท้าทายในวิชาชีพนิเทศศาสตร์ในอนาคต

บทความวิชาการนี้ ผู้เขียนนำเสนอแนวทางการออกแบบการเรียนการสอนโดยใช้การผลิตผลงานร่วมกับนักวิชาชีพทางนิเทศศาสตร์ ซึ่งเป็นการถอดองค์ความรู้จากการทดลองปฏิบัติจริงในชั้นเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 หลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา โดยมีการรวบรวม เรียบเรียง และประยุกต์ใช้แนวคิดการจัดการเรียนการสอนสำหรับผู้เรียนยุคใหม่ เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพซึ่งผลจากออกแบบการเรียนการสอนดังกล่าว สามารถบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ที่ผู้สอนกำหนดไว้ก่อให้เกิดประโยชน์ในหลายมิติ ทั้งในด้านการพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียน การยกระดับประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์ และการเสริมสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันการศึกษากับองค์กรวิชาชีพด้านนิเทศศาสตร์ ซึ่งการสังเคราะห์องค์ความรู้จากการออกแบบการเรียนการสอนในครั้งนี้จะนำเสนอเป็นแนวทางสำหรับสถาบันอุดมศึกษาและผู้สนใจในการประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับบริบทและความท้าทายในโลกแห่งการเรียนรู้ยุคใหม่ต่อไป

การจัดการเรียนการสอนสำหรับผู้เรียนยุคใหม่

ผู้เรียนยุคใหม่ (New Generation Learners) หมายถึง ผู้เรียนที่เกิดและเติบโตในบริบทสังคมดิจิทัล โดยมีพฤติกรรมการเรียนรู้ที่มีความยืดหยุ่น สร้างสรรค์ และแสวงหาความท้าทาย อีกทั้งยังมองปัญหาเป็นโอกาส ในพัฒนาศักยภาพและทักษะการแก้ไขปัญหาเชิงบูรณาการ ซึ่งผู้เรียนในยุคปัจจุบันมีคุณลักษณะเฉพาะที่แตกต่างจากผู้เรียนในอดีตอย่างมีนัยสำคัญทางการศึกษา โดยเฉพาะในแง่มุมมองของการเป็นผู้มีทักษะศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย ทักษะทางปัญญา (Cognitive Skills) ความฉลาดดิจิทัล (Digital Intelligence) กระบวนการคิดเชิงสร้างสรรค์ (Creative Thinking) สมรรถนะในการบูรณาการองค์ความรู้ข้ามศาสตร์ (Transdisciplinary Integration Competence) เพื่อการสร้างสรรค์และพัฒนานวัตกรรม ตลอดจนความสามารถในการเข้าถึงข้อมูล และประมวลผลข้อมูลผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล พร้อมทั้งความต้องการในการเรียนรู้ที่สามารถประยุกต์ใช้ได้จริงในบริบทที่หลากหลาย (อรทัย รุ่งวชิรา และคณะ, 2564) นอกจากนี้ ผู้เรียนยุคใหม่ยังแสดงศักยภาพในการคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ (Systematic Analytical Thinking) การแก้ปัญหาเชิงวิพากษ์ (Critical Problem-Solving) การสร้างสรรค์นวัตกรรม (Innovative Creation) ทักษะการประสานความร่วมมือ (Collaborative Skills) ความสามารถในการจัดการสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ (Information Management Efficiency) การเป็นผู้เรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง (Self-Directed Learning) และทักษะการสื่อสารเชิงกลยุทธ์ (Strategic Communication Skills)

ในบริบทของการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล ผู้เรียนยุคใหม่จำเป็นต้องพัฒนาทักษะด้านความฉลาดทางดิจิทัล (Digital Literacy) ซึ่งหมายถึงความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างคล่องแคล่ว สามารถเข้าถึงข้อมูลได้หลากหลายช่องทางผ่านอุปกรณ์ดิจิทัล และมีความเชี่ยวชาญในการใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อการเรียนรู้และการสื่อสาร (Ignite Thailand, 2564) การจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนในยุคดิจิทัลนั้น สื่อออนไลน์จะทวีบทบาทสำคัญมากยิ่งขึ้น ส่งผลให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงแหล่งความรู้ได้อย่างไร้ขีดจำกัด สามารถคัดสรรประสบการณ์การเรียนรู้ตามความสนใจเฉพาะบุคคลได้อย่างฉับพลัน และก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาศักยภาพ (พงษ์พัชรินทร์ พุฒวนะ, 2564) ในขณะเดียวกัน กรอบทิศทางการเรียนรู้ในปี 2030 (OECD, 2024) ได้ระบุปัจจัยสำคัญที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในอนาคต คือการที่ผู้เรียนได้พัฒนาองค์ประกอบหลักทั้งด้านความรู้ ทักษะ ทักษะคิด และค่านิยม โดยที่ผู้เรียนจะกลายเป็นผู้กำหนดทิศทางการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-Directed Learning) แทนการเป็นเพียงผู้รับคำสั่งจากผู้สอน ซึ่งจะนำไปสู่การปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศนการเรียนรู้ การสอนที่มีผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Learner-Centered Approach) โดยมีผู้สอนในฐานะผู้ออกแบบและอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ ผ่านการเชื่อมโยงกับทักษะวิชาชีพในบริบทจริง การเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรง (Experiential Learning) จะช่วยวางรากฐานกระบวนการคิดวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ (Critical Analytical Thinking) และการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ให้กับผู้เรียน ส่งผลให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะรอบด้าน อาทิ ทักษะการสื่อสารเชิงกลยุทธ์ การทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างมีประสิทธิภาพ ทักษะการคิดวิเคราะห์เชิงลึก และความสามารถในการปรับตัวและการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning Adaptability) ซึ่งองค์ประกอบเหล่านี้นับเป็นปัจจัยสำคัญในการออกแบบและจัดการเรียนการสอนให้มีความสอดคล้องและตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนยุคใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (OECD, 2024)

ด้วยเหตุนี้ การจัดการเรียนการสอนที่มีความสอดคล้องกับคุณลักษณะและความต้องการของผู้เรียนยุคใหม่จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาทักษะ สมรรถนะ และศักยภาพของผู้เรียนอย่างองค์รวม สถาบันการศึกษาและอาจารย์ผู้สอนจึงควรออกแบบการเรียนรู้ในทิศทางเชิงสร้างสรรค์ ที่สามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการตั้งคำถาม เกิดความอยากรู้อยากเห็น อยากรทดลอง และอยากลงมือปฏิบัติเพื่อค้นหาคำตอบด้วยตนเอง การจัดกระบวนการเรียนการสอนในรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ที่เน้นการปฏิบัติจริง การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ การสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับบริบทการทำงานจริง และการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์เชิงวิพากษ์และการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตนเองสู่การเป็นผู้เรียนรู้เชิงรุก (Active Learner) ซึ่งจะมีโอกาสได้เผชิญกับสถานการณ์จริง พัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การวางแผนเชิงกลยุทธ์ และการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ด้วยตนเอง อันจะนำไปสู่การเรียนรู้ที่มีคุณภาพ ยั่งยืน และสามารถปรับตัวได้ในบริบทของโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (อรทัย รุ่งวชิรา และคณะ, 2564)

การจัดการเรียนการสอนสำหรับผู้เรียนยุคใหม่เป็นทั้งความท้าทายและโอกาสในการพัฒนาระบบการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและสังคมได้อย่างเหมาะสม โดยอาจารย์ผู้สอนมีบทบาทสำคัญในการสร้างการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรงให้กับผู้เรียน และสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านสื่อและช่องทางที่หลากหลาย โดยอาจารย์ผู้สอนทำหน้าที่เป็นผู้กระตุ้น ผู้อำนวยความสะดวก และที่ปรึกษาในกระบวนการเรียนรู้ (สุริยา เตียงนิล, 2565) ซึ่งแนวทางสำคัญที่จะก่อให้เกิดการเรียนรู้และตอบสนองความต้องการของผู้เรียนยุคใหม่ มีดังต่อไปนี้

1. การเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

การเรียนรู้เชิงรุกเป็นแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ อย่างกระตือรือร้น แทนที่จะเป็นเพียงผู้รับข้อมูลฝ่ายเดียว ทั้งกระบวนการคิด การได้รับคำแนะนำเพื่อใช้ในการถอดบทเรียน และแลกเปลี่ยนการเรียนรู้กับผู้อื่นจนทำให้เกิดแรงบันดาลใจและเกิดทักษะในการเรียนรู้ ความเข้าใจ และความเชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตนเอง ซึ่งวิธีการนี้ช่วยกระตุ้นความสนใจและส่งเสริมความเข้าใจในเนื้อหาอย่างลึกซึ้ง เทคนิคการจัดการเรียนการสอนแบบเรียนรู้เชิงรุกที่มีประสิทธิภาพ ได้แก่ การอภิปรายกลุ่ม (Group Discussions) การเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning) และกิจกรรมบทบาทสมมติ (Role-Playing) ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้ช่วยส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และพัฒนาทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น

2. การบูรณาการเทคโนโลยีในการเรียนการสอน

การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนมิได้เพียงสอดคล้องกับบริบทความคุ้นชินของผู้เรียนในยุคดิจิทัลเท่านั้น หากแต่ยังเป็นกลไกสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพกระบวนการเรียนรู้และเสริมสร้างสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับการประกอบวิชาชีพในอนาคต แนวทางการผสมผสานเทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพประกอบด้วยการประยุกต์ใช้ระบบจัดการเรียนรู้ออนไลน์ (Learning Management Systems: LMS) การบูรณาการแพลตฟอร์มสื่อสังคมออนไลน์เพื่อส่งเสริมการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ ตลอดจนการประยุกต์ใช้เครื่องมือดิจิทัลในการพัฒนาสื่อการเรียนรู้เชิงมัลติมีเดียที่สามารถสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียนได้อย่างมีนัยสำคัญ

3. การเรียนรู้ตามความต้องการของผู้เรียน (Personalized Learning)

การเรียนรู้ตามความต้องการของผู้เรียนเป็นแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่ปรับให้สอดคล้องกับความสนใจ ความสามารถ และความต้องการเฉพาะของผู้เรียนแต่ละคน แนวทางนี้ช่วยเสริมสร้างแรงจูงใจและการมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ วิธีการที่มีประสิทธิภาพ ได้แก่ การจัดกลุ่มผู้เรียนตามความสนใจหรือความสามารถ และการกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้สอนและผู้เรียน ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้สึกเป็นเจ้าของกระบวนการเรียนรู้ของตนเอง

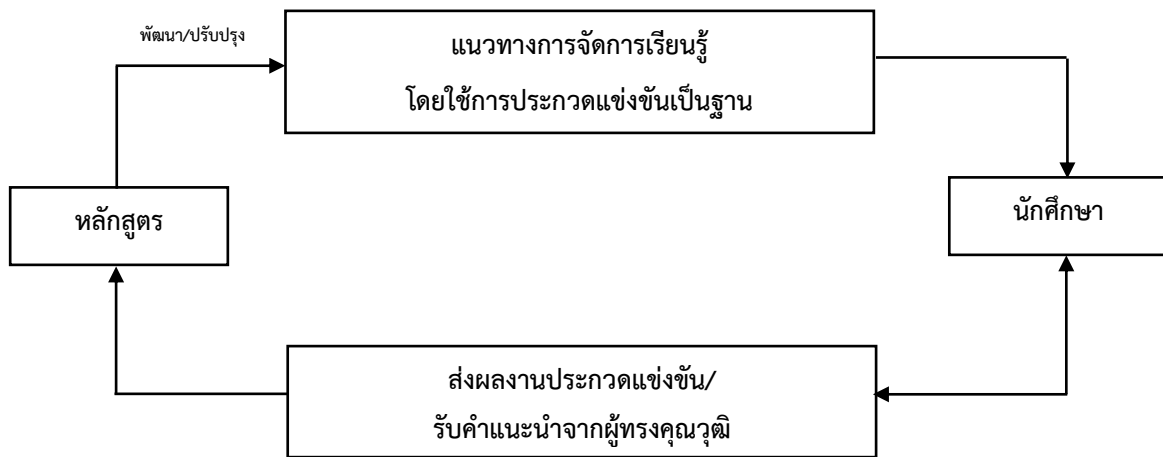
4. การเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน (Project-Based Learning)

การเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานเป็นรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านการทำโครงงานที่มีความหมายและเชื่อมโยงกับบริบทความเป็นจริง แนวทางนี้ช่วยพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการทำงานร่วมกัน องค์ประกอบสำคัญของการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน ได้แก่ กระบวนการสืบเสาะหาความรู้อย่างต่อเนื่อง และการนำเสนอผลงานต่อสาธารณะเพื่อรับฟังข้อเสนอแนะและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

5. การประเมินผลเพื่อการเรียนรู้

การประเมินผลสำหรับผู้เรียนยุคใหม่ควรมุ่งเน้นการประเมินเพื่อการเรียนรู้ (Assessment for Learning) มากกว่าการประเมินผลการเรียนรู้ (Assessment of Learning) โดยใช้วิธีการที่หลากหลายและมีความยืดหยุ่น วิธีการประเมินที่มีประสิทธิภาพ ได้แก่ การประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) การประเมินโดยเพื่อน (Peer Assessment) และการประเมินตนเอง (Self-Assessment) ซึ่งวิธีการเหล่านี้ช่วยส่งเสริมการสะท้อนคิดและการพัฒนาตนเองของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

หลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา มีพันธกิจหลักในการพัฒนาศักยภาพความเป็นมืออาชีพด้านนิเทศศาสตร์ให้นักศึกษา จึงได้วางกรอบแนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยอาศัยกระบวนการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ในสถานการณ์จริง (Experiential Learning) และประยุกต์ใช้โจทย์จากเวทีการประกวดแข่งขันเป็นฐานในการพัฒนาองค์ความรู้ให้นักศึกษา ในช่วงระยะเวลากว่า 5 ปี (พ.ศ. 2558 - 2562) หลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิตได้ริเริ่มนำกระบวนการเรียนรู้ตามแนวทางดังกล่าวมาประยุกต์ใช้ โดยมุ่งสร้างโอกาสความเสมอภาคให้นักศึกษาทุกคนได้มีพื้นที่ในการสร้างสรรค์และนำเสนอผลงานในเวทีการประกวดแข่งขันต่าง ๆ ควบคู่ไปกับการได้รับคำชี้แนะเชิงลึกจากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญในวิชาชีพโดยตรง กระบวนการดังกล่าวส่งผลให้นักศึกษาเกิดแรงจูงใจและความภาคภูมิใจในผลงานของตน อีกทั้งได้เสริมสร้างองค์ความรู้เชิงปฏิบัติการผ่านกระบวนการวิพากษ์และข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญในแวดวงวิชาชีพ ซึ่งนับเป็นกลไกสำคัญในการยกระดับคุณภาพผลงานของนักศึกษา (ศุภฤกษ์ เวศยาสิรินทร์ และคณะ, 2563)

ภาพที่ 1 แนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้การประกวดแข่งขันเป็นฐาน

หลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต ได้พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนยุคใหม่อย่างเป็นระบบ โดยใช้การประกวดแข่งขันเป็นฐานในการเรียนรู้ ซึ่งมีความสอดคล้องกับหลักการจัดการเรียนการสอนสมัยใหม่ใน 3 ประการสำคัญ ดังนี้

1. การเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

หลักสูตรมีการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning) ซึ่งเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ริเริ่มจากปัญหาในสถานการณ์จริงหรือบริบทที่เกิดขึ้นในโลกแห่งความเป็นจริง ทำหน้าที่เป็นตัวกระตุ้นสำคัญในการจุดประกายความอยากรู้และกระตุ้นให้ผู้เรียนแสวงหาคำตอบด้วยตนเอง กระบวนการดังกล่าวมีความสำคัญในการพัฒนากระบวนการคิดและการสร้างองค์ความรู้ใหม่ผ่านการปฏิบัติจริง เพื่อแก้ไขประเด็นปัญหาที่เผชิญอยู่ ซึ่งการนำโจทย์จากเวทีการประกวดแข่งขันในวงการวิชาชีพนิเทศศาสตร์มาประยุกต์ใช้เป็นฐานในกระบวนการเรียนรู้ ก่อให้เกิดมิติที่ท้าทายและสร้างแรงจูงใจให้นักศึกษาในการค้นคว้าหาคำตอบอย่างเป็นระบบ รูปแบบการเรียนรู้นี้มีประสิทธิภาพในการส่งเสริมและพัฒนาทักษะที่สำคัญหลายประการ อาทิ ทักษะการคิดวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ (Critical Analytical Thinking) ความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ (Creative Problem Solving) และการพัฒนาสมรรถนะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น (Collaborative Competency) ซึ่งล้วนเป็นคุณลักษณะสำคัญของบัณฑิตที่พึงประสงค์ในศตวรรษที่ 21 และตรงตามความต้องการของตลาดแรงงานในภาคอุตสาหกรรมสื่อสารมวลชน (พระพันธ์วัฒน์ ธมมวาทธนโน (ภูมิรัง) และวิทยา ทองดี, 2565)

2. การเรียนรู้ตามความต้องการของผู้เรียน

การจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนถือเป็นกลยุทธ์สำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริบทการผลิตผลงานเพื่อการประกวดแข่งขัน กระบวนการดังกล่าวเปิดโอกาสให้นักศึกษาสามารถรวมกลุ่มตามความสนใจและความถนัดเฉพาะบุคคล เพื่อสร้างสรรค์ผลงานภายใต้กรอบโจทย์ที่ได้รับ ทั้งนี้ การจัดการเรียนรู้ในลักษณะดังกล่าวมีองค์ประกอบสำคัญสามประการ ได้แก่ การจัดกลุ่มผู้เรียนตามความสนใจและศักยภาพเฉพาะด้าน การส่งเสริมอิสระทางความคิดสร้างสรรค์ภายใต้ขอบเขตที่กำหนด และการพัฒนากระบวนการวิพากษ์แบบมีส่วนร่วมระหว่างอาจารย์และนักศึกษา

ซึ่งในกระบวนการเรียนรู้รูปแบบนี้ ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยอาศัยการกำกับตนเอง (Self-regulation) เป็นกลไกหลักในการควบคุมและพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ นักศึกษาจะพัฒนาวินัยในตนเองและใช้ความมุ่งมั่นพยายามอย่างเต็มความสามารถภายใต้บรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้ออำนวยและสภาพแวดล้อมดังกล่าวมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีอาจารย์ผู้สอนปรับบทบาทจากผู้ถ่ายทอดความรู้เป็นผู้อำนวยความสะดวกและโค้ชที่คอยให้คำปรึกษา ชี้แนะแนวทาง และสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้ของนักศึกษาตลอดกระบวนการ (วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนาผล, 2561)

3. การประเมินผลเพื่อการเรียนรู้

การประเมินผลเป็นองค์ประกอบสำคัญและเป็นกระบวนการต่อเนื่องในระบบการเรียนรู้ที่ผู้สอนต้องดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ กระบวนทัศน์การประเมินผลเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มุ่งเน้นการประเมินเชิงพัฒนาที่ส่งเสริมการปรับปรุงและพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยใช้กลยุทธ์การตั้งคำถามกระตุ้นกระบวนการคิด ควบคู่กับการให้ข้อมูลย้อนกลับที่มีคุณภาพเพื่อต่อยอดการเรียนรู้ การให้ข้อมูลย้อนกลับสามารถดำเนินการได้หลายรูปแบบ ประกอบด้วย การให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับผลงาน โดยวิเคราะห์ความถูกต้องและคุณภาพของชิ้นงาน การให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับกระบวนการ ที่ระบุข้อบกพร่องในวิธีการปฏิบัติงานพร้อมเสนอแนวทางการแก้ไข การให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับการกำกับติดตามตนเอง จะส่งเสริมให้ผู้เรียนตรวจสอบคุณภาพงานและการบริหารเวลาอย่างมีประสิทธิภาพ และการให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับการประเมินตนเอง ที่ช่วยให้ผู้เรียนวิเคราะห์เปรียบเทียบผลงานของตนเองกับเกณฑ์การประเมินได้อย่างเป็นรูปธรรม หลักสูตรนิเทศศาสตร์บัณฑิตได้นำแนวคิดดังกล่าวมาประยุกต์ใช้ในการประเมินผลการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ โดยกำหนดกระบวนการประเมินใน 3 ระดับที่เชื่อมโยงกัน ได้แก่ 1) การประเมินตนเองโดยผู้เรียน ซึ่งเป็นการวิเคราะห์คุณภาพผลงานในเบื้องต้น 2) การประเมินโดยผู้สอน ที่ให้ข้อเสนอแนะเชิงลึกเพื่อการพัฒนาและปรับปรุงผลงาน และ 3) การประเมินโดยคณะกรรมการและผู้ทรงคุณวุฒิจากภาควิชาชีพ ซึ่งเป็นการประเมินผลโดยผู้เชี่ยวชาญในบริบทของการประกวดแข่งขัน กระบวนการประเมินแบบองค์รวมนี้นี้ช่วยส่งเสริมการพัฒนาทักษะวิชาชีพและสมรรถนะของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

จากความสำเร็จของแนวทางดังกล่าว หลักสูตรนิเทศศาสตร์บัณฑิตจึงได้ขยายการประยุกต์ใช้แนวทางนี้ไปสู่การจัดการเรียนการสอนในรายวิชาต่าง ๆ ทั้งรายวิชาภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ โดยปีการศึกษา 2566 ได้เริ่มนำรูปแบบนี้มาใช้ในรายวิชา “การผลิตรายการสื่อเสียงดิจิทัล” สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ซึ่งมีการออกแบบการเรียนการสอนโดยใช้แนวทางการผลิตผลงานร่วมกับนักวิชาชีพทางนิเทศศาสตร์ ถือเป็นการเชื่อมโยงระหว่างทฤษฎีในชั้นเรียนกับการปฏิบัติในสถานการณ์จริงและการใช้ประโยชน์จากผลงานของนักศึกษาผ่านการเผยแพร่สู่สาธารณะ

กระบวนการออกแบบการเรียนการสอนโดยใช้แนวทางการผลิตผลงานร่วมกับนักวิชาชีพทางนิเทศศาสตร์

การออกแบบการเรียนการสอนโดยใช้แนวทางการผลิตผลงานร่วมกับนักวิชาชีพนิเทศศาสตร์ เป็นการบูรณาการผลงานการผลิตที่ได้รับการประยุกต์ใช้ประโยชน์จากเวทีการประกวดแข่งขันและการเผยแพร่ผ่านสื่อสาธารณะ โดยมีนักวิชาชีพนิเทศศาสตร์เป็นผู้ให้คำปรึกษา มาผสานเข้ากับรายวิชาการผลิตรายการสื่อเสียงดิจิทัล ซึ่งเป็นรายวิชาที่มุ่งเน้นกระบวนการผลิตสื่อเสียงผ่านการฝึกปฏิบัติการในการสร้างสรรค์สื่อเสียงหลากหลายรูปแบบ อาทิ รายการพอดแคสต์ นิทาน สารคดี สารคดีเชิงข่าว และรายการวิทยุกระจายเสียง โดยหลักการสำคัญของการออกแบบการเรียนการสอนประกอบด้วย การสร้างความร่วมมือเชิงบูรณาการกับนักวิชาชีพนิเทศศาสตร์ การกำหนดประเด็นการเรียนรู้จากบริบทสถานการณ์จริง การได้รับคำชี้แนะและข้อเสนอแนะเชิงสร้างสรรค์จากนักวิชาชีพ ตลอดจนการประเมินคุณภาพผลงานตามกรอบมาตรฐานวิชาชีพ สำหรับกระบวนการออกแบบการเรียนการสอนโดยใช้แนวทางการผลิตผลงานร่วมกับนักวิชาชีพของหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. วางแผนการสอนอย่างเป็นระบบ: ในภาคการศึกษาที่ 1 รายวิชาการผลิตรายการสื่อเสียงดิจิทัล เปิดให้นักศึกษาชั้นปีที่ 3 ลงทะเบียนเรียน อาจารย์ผู้สอนดำเนินการวิเคราะห์คำอธิบายรายวิชาอย่างละเอียดเพื่อวางแผนการสอนทั้งในมิติของเนื้อหาและการออกแบบชิ้นงานที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ในแต่ละสัปดาห์ กระบวนการวางแผนอย่างเป็นระบบดังกล่าวมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมให้การจัดการเรียนการสอนมีความต่อเนื่องและเชื่อมโยงกันอย่างเป็นลำดับขั้นตอน

2. สืบหาโอกาสในการแสดงศักยภาพของนักศึกษา: อาจารย์ผู้สอนสำรวจเวทีการประกวดแข่งขันที่มีความสอดคล้องกับรายวิชาและจัดขึ้นในช่วงเวลาที่เหมาะสมกับรายวิชา โดยพบว่าโครงการประกวดผลงานสารคดีเชิงข่าวทางวิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์ รางวัล “สายฟ้าน้อย” ซึ่งจัดโดยสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย มีความสอดคล้องกับรายวิชาในด้านการผลิตสารคดีเชิงข่าววิทยุกระจายเสียง นอกจากนี้ ยังมีการสำรวจช่องทางที่สามารถส่งผลงานของนักศึกษาเพื่อเผยแพร่สู่สาธารณะ เช่น ไทยพีบีเอสพอดคาสต์ และสถานีวิทยุเพื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้นำเสนอผลงานในบริบทจริงและได้รับการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญทางวิชาชีพ

3. การบูรณาการเข้ากับรายละเอียดรายวิชา (มคอ.3): อาจารย์ผู้สอนบรรจุการประกวดแข่งขันและการผลิตผลงานเพื่อเผยแพร่สู่สาธารณะลงในรายละเอียดของรายวิชา (มคอ.3) อย่างชัดเจน โดยระบุหัวข้อพร้อมรายละเอียดเนื้อหาที่จะสอนในแต่ละสัปดาห์ควบคู่กับกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้ นักศึกษาสามารถเตรียมความพร้อมและวางแผนการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การบูรณาการนี้ช่วยให้กิจกรรมการประกวดและการเผยแพร่ผลงานกลายเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ให้กับนักศึกษา

4. การสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับนักวิชาชีพ: การประสานความร่วมมือกับนักวิชาชีพและหน่วยงานภายนอกเป็นกลไกสำคัญในการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอน โดยอาจารย์ผู้สอนวางแผนการดำเนินงานให้สอดคล้องกับช่วงเวลาของการประกวดแข่งขันประจำปี รวมถึงการติดตามและสมัครเข้าร่วมกิจกรรมโรดโชว์ของ ไทยพีบีเอสพอดคาสต์ที่จัดขึ้นในแต่ละภูมิภาค สำหรับการร่วมมือกับสถานีวิทยุเพื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ

สงขลา อาจารย์ผู้สอนประสานงานกับหน่วยงานเพื่อจัดสรรช่วงเวลาให้นักศึกษาได้มีโอกาสร่วมจัดรายการกับทางสถานีวิทยุฯ ตลอดจนภาคการศึกษา ซึ่งเป็นการเปิดพื้นที่ให้นักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติในสถานการณ์จริง

5. การกำหนดโจทย์จากสถานการณ์จริง: อาจารย์ผู้สอนศึกษาเกณฑ์ กติกา ข้อตกลง และระยะเวลาของการประกวดแข่งขันหรือการส่งผลงานเพื่อเผยแพร่อย่างละเอียด จากนั้นนำข้อมูลดังกล่าวมาออกแบบเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง พร้อมชี้แจงรายละเอียดให้นักศึกษาทราบอย่างชัดเจน เพื่อให้ นักศึกษาสามารถดำเนินการได้อย่างถูกต้องและผลิตผลงานได้ทันตามกำหนดเวลา การกำหนดโจทย์จากสถานการณ์จริงนี้ช่วยให้นักศึกษาได้เรียนรู้และพัฒนาทักษะที่จำเป็นสำหรับการทำงานในวิชาชีพได้

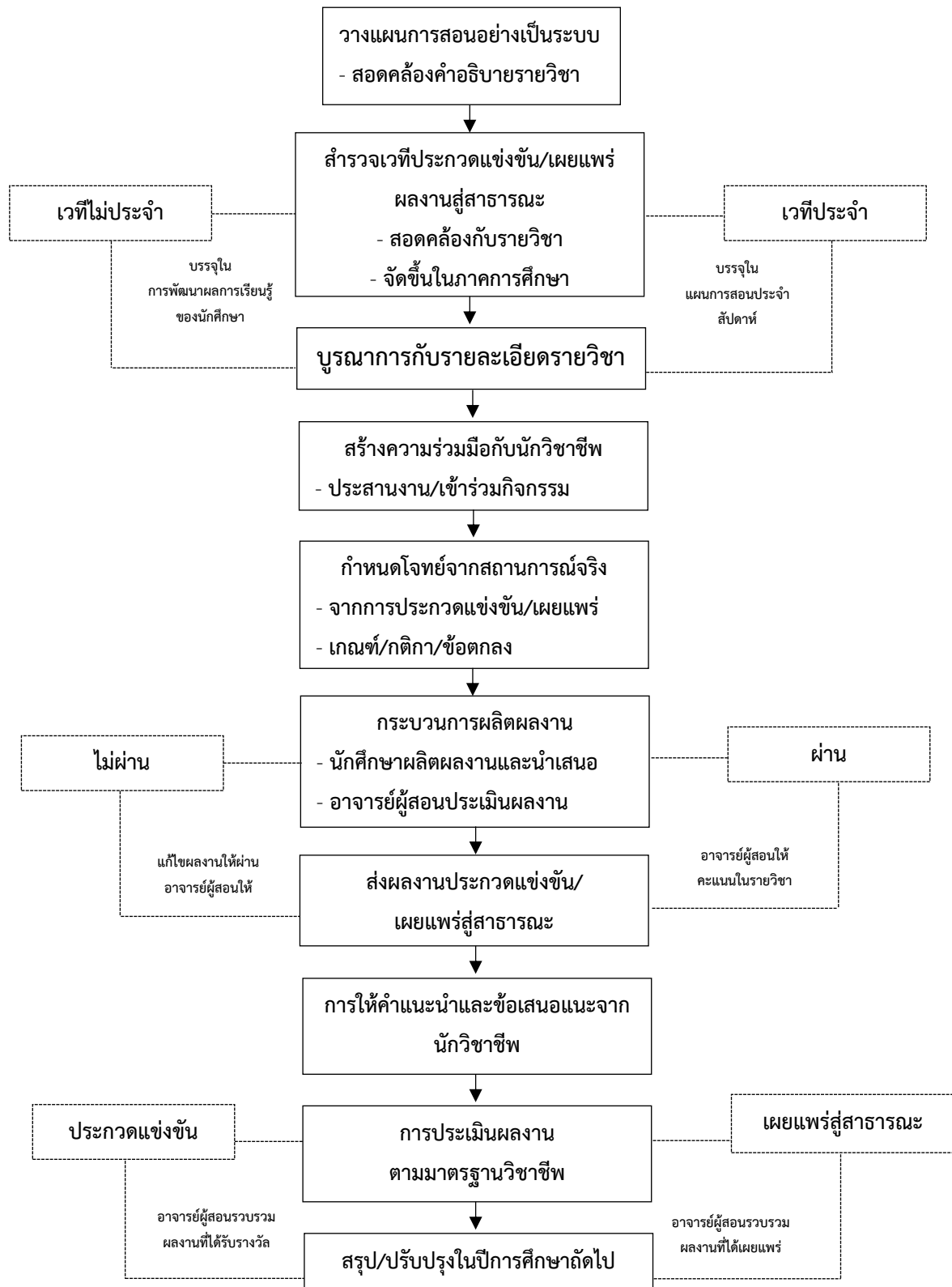
6. กระบวนการผลิตผลงาน: เมื่อนักศึกษาได้รับโจทย์จากสถานการณ์จริงแล้ว นักศึกษาจะต้องวางแผนการผลิตผลงานตามขั้นตอนและระยะเวลาที่กำหนด โดยก่อนส่งผลงานเข้าประกวดหรือเผยแพร่สู่สาธารณะ นักศึกษาจะต้องนำเสนอผลงานต่ออาจารย์ผู้สอนเพื่อรับการประเมินในขั้นต้น พร้อมรับคำแนะนำเพื่อนำไปปรับปรุงผลงานให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น กระบวนการนี้ช่วยให้นักศึกษาได้พัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ไขปัญหา และการทำงานภายใต้ข้อจำกัดด้านเวลา

7. การเรียนรู้จากข้อเสนอแนะของนักวิชาชีพ: หัวใจสำคัญประการหนึ่งของการส่งผลงานเข้าประกวดหรือเผยแพร่สู่สาธารณะ คือ โอกาสในการได้รับคำแนะนำและข้อเสนอแนะจากนักวิชาชีพหรือคณะกรรมการตัดสิน ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ในวงการ การได้รับคำแนะนำโดยตรงจากผู้เชี่ยวชาญนี้ช่วยเพิ่มพูนความรู้และทักษะให้แก่ นักศึกษา รวมถึงเปิดมุมมองใหม่ๆ ที่อาจไม่สามารถเรียนรู้ได้จากในห้องเรียนเพียงอย่างเดียว

8. การประเมินผลงานตามมาตรฐานวิชาชีพ: กระบวนการประเมินผลงานตามมาตรฐานวิชาชีพเป็นขั้นตอนสำคัญที่สะท้อนศักยภาพของนักศึกษาได้อย่างชัดเจน โดยผลการประเมินจะแสดงออกผ่านการได้รับรางวัลจากการประกวดแข่งขัน หรือการได้รับการยอมรับให้เผยแพร่ผลงานผ่านช่องทางของหน่วยงานสู่สาธารณะ การประเมินในรูปแบบนี้ไม่เพียงเป็นการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเท่านั้น แต่ยังเป็นการเตรียมความพร้อมให้นักศึกษา สำหรับการประเมินผลงานในบริบทการทำงานจริงในอนาคต

9. สรุปและปรับปรุงสำหรับปีการศึกษาถัดไป: หลังจากได้รับผลการตัดสินและคำแนะนำจากคณะกรรมการหรือนักวิชาชีพแล้ว อาจารย์ผู้สอนจะนำคำแนะนำต่าง ๆ มาสรุปและถ่ายทอดให้นักศึกษาทราบในช่วงสิ้นภาคการศึกษา เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับการพัฒนาตนเองต่อไป นอกจากนี้ อาจารย์ผู้สอนยังนำคำแนะนำดังกล่าวไปใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอนในปีการศึกษาถัดไป ซึ่งเป็นการพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างต่อเนื่อง

จากการออกแบบกระบวนการเรียนการสอนโดยใช้แนวทางการผลิตผลงานร่วมกับนักวิชาชีพทางนิเทศศาสตร์ดังที่ได้กล่าวมาในข้างต้น สามารถสรุปเป็นภาพกระบวนการออกแบบการเรียนการสอนได้ดังนี้

ภาพที่ 2 การออกแบบการเรียนการสอนโดยใช้แนวทางการผลิตผลงานร่วมกับนักวิชาชีพทางนิเทศศาสตร์
ในรายวิชาการผลิตรายการสื่อเสียงดิจิทัล

สรุป

การออกแบบการเรียนการสอนโดยใช้แนวทางการผลิตผลงานร่วมกับนักวิชาชีพนิเทศศาสตร์เพื่อเผยแพร่ผลงานสู่สาธารณะนับเป็นกลยุทธ์ทางการศึกษาที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาทักษะวิชาชีพให้แก่ศึกษาระบบการดังกล่าวประกอบด้วยขั้นตอนที่เป็นระบบ ตั้งแต่การวางแผนการสอนอย่างมีโครงสร้าง การแสวงหาโอกาสในการแสดงศักยภาพของผู้เรียน การประสานความร่วมมือกับผู้เชี่ยวชาญในวงการวิชาชีพ ไปจนถึงการประเมินผลงานตามมาตรฐานของวงการวิชาชีพและการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง องค์ประกอบเหล่านี้ล้วนส่งเสริมให้นักศึกษาได้พัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับการประกอบวิชาชีพในอนาคตผ่านประสบการณ์จริง การได้ร่วมงานกับผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาชีพไม่เพียงเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นเท่านั้น แต่การเผยแพร่ผลงานสู่สาธารณะยังเป็นการสร้างแรงบันดาลใจและความภาคภูมิใจให้กับผู้เรียนยุคใหม่อีกด้วย และจากการประยุกต์ใช้แนวคิดการจัดการเรียนการสอนสำหรับผู้เรียนยุคใหม่ สะท้อนให้เห็นผลลัพธ์อันเป็นประโยชน์ในเชิงวิชาการ 3 มิติหลัก ดังนี้

- 1) ผลลัพธ์ด้านผู้เรียน: นักศึกษาได้รับการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพจากการเรียนรู้ในบริบทจริง โดยคำชี้แนะเชิงลึกจากคณาจารย์ผู้สอนและผู้ทรงคุณวุฒิในแวดวงวิชาชีพมีส่วนสำคัญในการเสริมสร้างองค์ความรู้และขยายทัศนมิติให้กว้างขวางลึกซึ้งยิ่งกว่าการเรียนรู้ในห้องเรียนตามแบบแผนดั้งเดิม นอกจากนี้ กระบวนการปฏิบัติงานภายใต้ข้อจำกัดด้านเวลาและเงื่อนไขของการประกวดแข่งขันและการเผยแพร่ผลงาน ยังมีส่วนส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการคิดเชิงวิเคราะห์และความสามารถในการจัดการแก้ไขปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ กระบวนการเรียนรู้เหล่านี้ล้วนเป็นกลไกสำคัญในการเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนสามารถก้าวสู่เส้นทางวิชาชีพนิเทศศาสตร์ได้อย่างมั่นใจและมีศักยภาพ
- 2) ผลลัพธ์ด้านผู้สอน: การออกแบบการเรียนการสอนในรูปแบบดังกล่าวถือเป็นการยกระดับระบบการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ โดยผู้สอนได้พัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนที่มีการวางแผนอย่างเป็นระบบและบูรณาการเข้ากับบริบทสถานการณ์จริง ผ่านการสำรวจและคัดสรรเวทีที่เหมาะสมสำหรับการเปิดพื้นที่ให้นักศึกษาได้แสดงศักยภาพนอกเหนือจากขอบเขตของห้องเรียน การออกแบบโจทย์การเรียนรู้โดยประยุกต์หลักเกณฑ์และกติกาจากการประกวดหรือการเผยแพร่สู่สาธารณะมาเป็นกรอบกิจกรรม ทำให้ท้าทายขีดความสามารถของทั้งผู้เรียนและผู้สอน อีกทั้งการนำข้อเสนอแนะเชิงลึกจากผู้ประกอบวิชาชีพมาปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนการสอนในปีการศึกษาถัดไป ตลอดจนการออกแบบระบบการประเมินผลที่มีความสอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพ สะท้อนให้เห็นถึงกระบวนการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ ต่อเนื่อง และยั่งยืน
- และ 3) ผลลัพธ์ด้านเครือข่าย: การดำเนินการตามกระบวนการดังกล่าวก่อให้เกิดเครือข่ายความร่วมมือที่เข้มแข็งระหว่างสถาบันการศึกษากับองค์กรวิชาชีพ เป็นการสร้างพื้นที่ปฏิบัติการให้นักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติ เสริมสร้างประสบการณ์ในสถานการณ์จริงและเปิดช่องทางการเผยแพร่ผลงานสู่สาธารณะผ่านความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก นอกจากนี้ ยังก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และประสบการณ์เชิงวิชาชีพระหว่างสถาบันการศึกษาและนักวิชาชีพ ซึ่งเป็นการเชื่อมโยงการจัดการศึกษากับความต้องการของตลาดแรงงานและมาตรฐานทางวิชาชีพในปัจจุบันได้อย่างลงตัวและเกิดประโยชน์สูงสุด การออกแบบการเรียนการสอนในลักษณะบูรณาการวิชาชีพดังกล่าวก่อให้เกิดประโยชน์เชิงวิชาการ กล่าวคือ ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงทางวิชาชีพที่มีคุณค่าและสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงในตลาดแรงงาน ในขณะที่ผู้สอนได้พัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อพลวัตของอุตสาหกรรมสื่อสารมวลชน อีกทั้งเครือข่ายวิชาชีพยังได้มีบทบาทสำคัญในการร่วมพัฒนาทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพสำหรับวงการนิเทศศาสตร์ในอนาคต ซึ่งการ

ออกแบบการเรียนการสอนลักษณะนี้ไม่เพียงเสริมสร้างความพร้อมให้นักศึกษาสามารถปรับตัวและปฏิบัติงานในบริบทวิชาชีพจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่านั้น แต่ยังช่วยสร้างความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษากับองค์กรวิชาชีพ ซึ่งถือเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืนในระยะยาว สำหรับทิศทางการศึกษาในอนาคต ควรมีการศึกษาเชิงประจักษ์เกี่ยวกับประสิทธิผลของการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับผู้เรียนในยุคดิจิทัล รวมถึงการวิเคราะห์ความท้าทายในการออกแบบการเรียนรู้ตามสภาพจริง (Authentic Learning) ที่ผสมผสานองค์ความรู้เชิงทฤษฎีกับทักษะการปฏิบัติ โดยบูรณาการร่วมกับเทคโนโลยีขั้นสูงอย่างเทคโนโลยีเสมือนจริงและปัญญาประดิษฐ์ (AI) เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาในสาขาวิทยาศาสตร์และสาขาที่เกี่ยวข้องให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลกอย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

- ฐิตินันท์ ดาวศรี. (2564). แนวทางการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21. วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 11(1), 59-74.
- พงษ์พัชรินทร์ พุฒินัน. (2564). การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนในยุคดิจิทัล. วารสารนวัตกรรมการเรียนรู้และเทคโนโลยี, 1(2), 1-11.
- พระพันวชนันท์ ธมมวาทโน (ภูมิรัง) และวิทยา ทองดี. (2565). การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-based Learning). วารสาร มจร อุบลราชธานี, 7(1), 967-976.
- วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนา. (2561). การเรียนรู้ส่วนบุคคล Personalized Learning. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: จรัสสินทวงศ์การพิมพ์.
- ศุภฤกษ์ เวศยาสิรินทร์ และคณะ. (2563). ถอดบทเรียนการจัดการเรียนรู้ด้วยการประกวดแข่งขันเป็นฐาน : กรณีศึกษาการผลิตสารคดีเชิงข่าวส่งประกวดรางวัลสายฟ้าน้อย. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา, 2(2), 1-27.
- สถานีวิทยุเพื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา. (2567). บริการของสถานีวิทยุเพื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา. เรียกใช้เมื่อ 10 มีนาคม 2568 จาก <https://radio.skru.ac.th/index.php>
- สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย. (2566). ผลการประกวดรางวัล “สายฟ้าน้อย” ครั้งที่ 18 ประจำปี 2566. เรียกใช้เมื่อ 23 เมษายน 2568 จาก <https://www.thaibja.org/?p=5528>
- _____. (2568). เกี่ยวกับสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย. เรียกใช้เมื่อ 10 มีนาคม 2568 จาก <https://www.thaibja.org/>
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ. (2560). การประเมินเพื่อเรียนรู้. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สุริยา เตียงนิล. (2565). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของครูเพื่อส่งเสริมทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนสมเด็จพระปิยมหาราชรมณียเขต จังหวัดกาญจนบุรี. ใน รายงานการวิจัย. สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.

- อรทัย รุ่งวชิรา และคณะ. (2564). การจัดการเรียนรู้อินโลกยุคใหม่เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะคนยุคใหม่. วารสาร
ครุทรรศน์, 1(1), 97-106.
- Ignite Thailand. (2564). บทบาทของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ที่ต้องมี. Retrieved March 11, 2025, from
<https://www.ignitethailand.org/content/7357/ignite>
- OECD. (2024). Future of Education and Skills 2030/2040. Retrieved March 17, 2025, from
<https://www.oecd.org/en/about/projects/future-of-education-and-skills-2030.html#strand1>
- ThaiPBS Podcast. (2564). เกี่ยวกับ ThaiPBS Podcast. Retrieved March 10, 2025, from <https://www.thaipbspodcast.com/podcast>
- _____. (2566). รายการปล่อยของลงเล่า. Retrieved April 28, 2025, from <https://www.thaipbspodcast.com/podcast/nextgenpodcaster>